

PŘÍLOHY

Příloha 1. Stručné medailonky narátorů

Příloha 2. Okruhy témat

Příloha 3. Autorizační protokol

Příloha 1.

Stručné medailonky narátorů

Medailonky respondentů jsou seřazeny podle jejich roku narození. Uvádím vždy datum, kdy rozhovor probíhal, a jméno tazatele, který ho vedl.

E.V., narozena 1920, v Čáslavi

Rozhovory vedené: 13.12.2010 (Adéla Skálová), 14.1. 2010 (Adéla Skálová)

Pochází ze smíšeného manželství. Rodiče se brzy rozvedli. S maminkou pak žila v Praze u zámožné, velkostatkářské rodiny matčiny sestry. V menší míře dodržovali židovské tradice. Jako míšenka byla totálně nasazená. Za úplatek zůstala v Praze, kde pracovala v továrně. Maminka a velká část jejího příbuzenstva za války zahynula. Její nežidovský otec, který se znovu oženil se židovkou, byl internován do tábora Bystřice u Benešova. Otec válku přežil. Respondentka se těsně po válce vdala za nežidovského manžela, který v Praze vlastnil zlatnictví. To mu bylo i s bytem roku 1948 zabaveno. Měli jít osidlovat pohraničí. Jako buržoazní kapitalisté čelili velkému tlaku ze strany komunistů. Manžel E.V. na následky toho podlehl nemoci a zemřel. E.V. s ním měla syna a dceru. Později se vdala podruhé a vyvdala i manželova syna. Její syn v 60. letech emigroval do Švédska. Má tři děti, vnoučata i pravnoučata. Je neaktivní členkou ŽO.

E.H., narozen 1920, v Praze

Rozhovory vedené: 19.6.2003 (Anna Lorencová), 24.11. 2010 (Adéla Skálová), 3.12. 2010 (Adéla Skálová)

Pochází z movité česko-německé, židovské „nepraktikující“ rodiny. Studoval na anglickém gymnáziu, poté přešel na střední průmyslovou školu, obor elektrotechnika. Roku 1939 odjel na studentská víza do USA, kde vystudoval večerně technickou univerzitu. Jeho sestra a rodiče emigrovali do Anglie, po válce za ním přijeli do USA. E.H. se v Americe oženil, vzal si americkou Slovenku - nežidovku. V USA vstoupil do KS. Okolnosti tzv.

*mccarthismu*¹ ho roku 1950 přiměly odjet z USA. Vrátil se do Československa, kde pracoval v mnoha podnicích. Z antisemitských důvodů přišel v 80. letech o pracovní místo. Má syna a dceru. Jeho syn byl „dítětem Maislovky“ a v 60. letech emigroval do Anglie. Respondent je členem ŽO. Je dědečkem i pradědečkem.

O.S., narozen 1921, v Mostě

Rozhovory vedené: 12.11.1992 (Anna Lorencová), 26. 1. 2011 (Adéla Skálová), 2. 2. 2011 (Adéla Skálová), 30.3.2011 (Adéla Skálová)

Rodina se z Mostu přestěhovala do Českého Brodu, kde měl jeho otec obchod obilím. Rodina židovské zvyky nadržela, tatínek vystoupil z židovské víry. Respondent se v dětství stal skautem, tato záliba mu vydržela celý život. Na počátku války byl internován do pracovního tábora v Lípě. Roku 1943 odjel transportem do Terezína a poté do Osvětimi. Následně se dostal do pracovního lágru Schwarzhilde v Drážďanech. Z rodiny přežil jako jediný. Po válce byl na vojně, kde pomáhal s odsunem Sudetských Němců. Podle jeho slov to byli obyčejní lidé, kteří nechápali, proč mají odejít. Tato událost pak v něm utvrdila celoživotní nesouhlasný názor s odsunem Sudetských Němců. Po válce se dvakrát oženil. Celý život bojoval za získání odškodného pro československé oběti holocaustu. Není členem ŽO, neboť podporuje asimilaci židů do společnosti. Žije s manželkou, nemá děti.

J.F., narozen 1921, v Praze

Rozhovory vedené: 12. 2. 1993 (Anna Hyndráková), 30.9.2010 (Adéla Skálová), 15.10.2010 (Adéla Skálová)

Pochází ze židovské česko-německé obchodnické rodiny, která se za první republiky vzdala své víry. Prošel koncentračními tábory Terezín a Osvětim. Byl internován do pracovního lágru Gliwice III. Z blízké rodiny se vrátil pouze on. Začal pracovat jako divadelní režisér. S židovskou manželkou se jim narodili syn a dcera. Po válce vstoupil do KS, odkud se nechal v 70. letech vyloučit. Poté mohl vykonávat jen podřadné práce. Není členem ŽO.

---

¹ Mccarthismus-akce pojmenována podle amerického politika Josefa Raymonda McCarthyho (od 1946 senátor za republikánskou stranu), který byl iniciátorem poválečných antikomunistických kampaní a senátní subkomise pro vyšetřování tzv. neamerické činnosti. (Encyklopedie Diderot 1997: 94) E.H. a tisíce dalších pro sympatie s komunisty přišli o práci.

I.R., narozena 1922, v Kolíně

Rozhovory vedené: 21.7.1997 (Anna Lorencová), 12.10.2010 (Adéla Skálová), 22.10.2010 (Adéla Skálová)

Pochází z obchodnické, židovské, „nepřetvářivé“ rodiny. Za války byla internována do Terezína, kde se provdala (její manžel válku nepřežil). Po válce z úzké rodiny přežila jen ona a její sestra Hana. Odjely do Anglie, kde se živila jako švadlena. Se skupinou studentů se dostala v 50. letech do Izraele. Zde potkala i svého třetího manžela (se kterým se později rozešla), s nímž si adoptovala dvojčata, o které se potom sama starala. Dva roky žila v Německu a poté opět v Izraeli. Na počátku 90. let se vrátila do Československa, kde pracuje jako průvodkyně. Cítí se jako Izraelka. Je členkou ŽO.

J.V., narozena 1925, v Lucku (Západní Volyně)

Rozhovory vedené: 30. 6. 2004 (Anna Lorencová), 2.6. 2010 (Adéla Skálová), 24. 6. 2010 (Adéla Skálová)

Pochází z židovské náboženské rodiny. Za války utekla z ghetta a ukrývala se v rodině českých statkářů. V březnu r. 1944 se dostala do československé armády generála Ludvíka Svobody, kde potkala i svého budoucího manžela. Z její rodiny nikdo nepřežil. S manželem zůstali v Praze. Narodily se jim dvě dcery. Roku 1951 v rámci antisemitských čistek byl její židovský manžel, který vstoupil do KS a pracoval na Ministerstvu obrany, uvězněn na 16 měsíců. Rodina měla po celou dobu socialismu existenční problémy. Vztah k židovství u J.V. ochabl, ale udržel se. Po smrti manžela se zapsala do Pražské ŽO je její aktivní členkou, kromě toho je činná i v dalších židovských i nežidovských organizacích sdružujících oběti holocaustu. Je babičkou i prababičkou.

A.L., narozena 1927, v Mostě

Rozhovory vedené: 9.7.2003 (Pavla Neuner), 13.10.2010 (Adéla Skálová), 27.10.2010 (Adéla Skálová)

Pochází z židovské, mírně praktikující rodiny lékaře. Na začátku války museli opustit pohraničí a odjet do Prahy. Otec se dostal vlakem do Shanghaje, odkud vyřídil povolení k emigraci pro celou rodinu, které už se ale nepodařilo odjet. A.L. s matkou a bratrem byli deportováni do Terezína. Všichni válku přežili. Rodiče se po válce rozvedli. A.L. vstoupila do KS. Pracovala ve Svazu mládeže, kde potkala i svého manžela. V rámci antisemitských čistek v 50. letech o místo přišla. Po srpnové invazi se z partaje nechala vyloučit. Později

podepsala Chartu 77. Ona i její děti měli politické problémy. Má dvě dcery, je rozvedená. Je aktivní členkou ŽO a dalších organizací sdružujících oběti války.

B.H., narozena 1927, v Liberci

Rozhovory vedené: datum neuvedeno (Anna Hyndráková), 18. 1. 2011 (Adéla Skálová), 7. 2. 2011 (Adéla Skálová)

Pochází ze smíšeného manželství. Její otec byl obchodník s vlnou a přízí. Se setrou a rodiči museli, stejně jako další židé, opustit pohraničí. Odešli do Prahy. Jako míšenky byly se sestrou deportovány do Terezína až později. Jejich židovský nemocný otec zůstal „jako zázrakem“ doma. Po válce vstoupila do KS, provdala se a pracovala v Rudém právu jako fotoreportérka. V 50. letech, kvůli svému židovskému a buržoaznímu původu, o toto místo přišlo. Poté vystřídala mnoho dalších zaměstnání. Z partaje se po srpnové invazi 1968 nechala vyloučit. Měla kvůli tomu problémy s režimem. Má dvě dcery, vnuky. Je aktivní členkou ŽO.

P. P., narozen 1928, v Praze

Rozhovory vedené: 2.12.2010 (Adéla Skálová), 11.12.2010 (Adéla Skálová)

Pochází z obchodnické rodiny, ze smíšeného manželství. Během války se schovával ve skladu podniku, kde zároveň pracoval. Jeho židovský otec přežil válku v Persii. P.P. se po válce vrátil na gymnázium. Poté odjel na dva roky do Anglie studovat. V 50. letech v rámci antisemitských čistek byl jeho rodičům vzat byt, což zapříčinilo rozpad rodiny. Až do penze pracoval v zahraničním obchodu. V 60. letech vstoupil do KS. Je ženatý, má tři syny a čtyři vnoučata. Je členem různých židovských organizací v Praze. Není členem ŽO.

A.H. narozena 1928, v Praze

Rozhovory vedené: datum neuvedeno (Pavla Neunert), 19.10.2010 (Adéla Skálová)

Pochází z mírně praktikující židovské rodiny obchodníka. Za války prošla Terezínem, Osvětimí, pracovním lágrem Christianstadt. Z její blízké rodiny se nikdo nevrátil. Po válce žila v židovském sirotčinci v Praze. Po válce vstoupila do KS. Byla činná i ve Svazu mládeže, kde se seznámila i se svým mužem, se kterým se později rozvedla. Po srpnové invazi se nechala z partaje vyloučit. Podílela se na distribuci samizdatové literatury. Je aktivní členka ŽO a dalších organizací sdružující židovské oběti holocaustu. Má dceru a syna. Je babička.

M.B., narozen 1928 v Lučenci

Rozhovory vedené: 1.9.2001 (Anna Lorencová), 23.5. 2010 (Adéla Skálová), 25.5.2010 (Adéla Skálová), 8. 6. 2010 (Adéla Skálová)

Jeho rodiče byli slovenští židé, kteří dodržovali židovské tradice. Byl deportován do pracovního tábora Nováky a poté působil v partyzánské jednotce. Z nejbližší rodiny přežil jen on a jeho bratr. Po válce absolvoval rychlokursy, aby si dodělal základní školu. Zažil židovský poválečný pogrom v Topolčanech a Bratislavě. Se sionistickou skupinou mládeže Hashomer hacair proto emigroval roku 1948 do Palestiny. Roku 1956 se vrátil do Československa, neboť měla jeho židovská manželka v Československu rodiče. Pracoval na různých funkcích v Elektropodniku. Při práci si dodělal střední průmyslovou školu. Nevstoupil do KS. Celý život ho pronásledoval strach z antisemitismu. Je členem Židovské obce. Má dvě dcery, které také mají děti.

L.T., narozena 1929 v Ostravě

Rozhovor vedený 27. 12. 2010 (Adéla Skálová)

Pochází z chudší rodiny ostravských židů, kteří náboženské tradice v menší míře drželi. Na počátku války její otec utekl do Anglie, kde se bezúspěšně pokoušel získat povolení k emigraci pro celou rodinu. Roku 1942 byly s matkou a sestrou deportovány do Terezína a poté do Osvětimi. Tam byla se sestrou při selekci vybrána na práci do Německa. Její matka válku nepřežila. Po válce emigrovala do Anglie za otcem, který podle jejích slov trpěl syndromem „survival guilt.“ L.T. vystudovala psychoanalýzu a celý život pracovala a stále pracuje jako dětská psychoanalytička. Vdala se za židovského manžela, který ale brzy zemřel. Její sestra s rodinou za ní v 60. letech emigrovali do Anglie. L.T. je bezdětná. Necítí se ani jako Češka, ani jako Angličanka, ale jako židovka.

M.O., narozen 1929 v Brně

Rozhovor vedený 23.6. 2010 (Adéla Skálová)

Pochází ze smíšeného manželství. Za války se ukrývali se svým bratrem v kláštorech. Jeho matka-židovka se také ukrývala a otec bojoval v britské armádě. Po válce se rodina opět sešla a oba bratři vystudovali v Brně Veterinární univerzitu. Za socialismu se setkal s antisemitismem: měl problémy vystudovat a dostal pracovní umístěnku daleko od domova, do pohraničí. Do KS nevstoupil. Roku 1967 odjel se svojí ženou (nežidovkou) a

dvěma dětmi na pracovní stáž do Afriky, tam ho zastihla srpnová invaze. Emigroval do Austrálie, kde v současné době žije. Je dědeček. Není členem ŽO.

R.Ž., narozena 1929, v Palestině

Rozhovory vedené 10. 12. 1992 (Anna Hyndráková), 3. 2. 2011 (Adéla Skálová)

Narodila se v Palestině, kde se její židovští nenáboženští rodiče poznali. Otec, český žid, tam pracoval jako inženýr, matka, německá židovka, tam odjela ze sionistickou skupinou z Vídně. Po několika měsících jejího života odjeli nazpět do Československa. 1942 byla s rodiči deportována do Terezína. Otec zahynul. Respondentka se po válce rok intenzivně a úspěšně připravovala na rozdílové zkoušky na gymnáziu. Složila maturitu a vystudovala fakultu medicíny. Většinu života pracovala v porodnici v Podolí jako odbornice na pediatrii (imunologii). Díky svým znalostem mohla vyjíždět do zahraničí. Po srpnové invazi se nechala vyškrtnout z KS, kam po válce vstoupila. V září 1968 emigroval její syn do Kanady. Je podruhé vdaná, má syna, dceru a vnoučata. Je členkou ŽO.

R.S., narozena 1929, v Brně

Rozhovory vedené: 27. 11. 2008 (Anna Lorencová) 5.2.2011 (Adéla Skálová)

Pochází ze zámožné, mírně „praktikující“ židovské rodině stavitele. Roku 1942 byla zařazena s rodiči a mladší sestrou do transportu do Terezína. Její rodiče a sestra byli později transportováni do Osvětimi, kde zahynuli. R.S. zůstala v Terezíně až do konce války, a poté se vrátila se svým strýcem do Brna. Později se jí ujala její teta, mamčinina sestra, která se vrátila z Palestiny. Ze ztráty rodiny a hrůz holocaustu duševně onemocněla. R.S. si vzala za manžela žida, což pro ni bylo důležité. Má dvě dcery, dvě vnoučata a jedno pravnouče. Je aktivní členkou ŽO.

G.S., narozen 1933, v Ústí nad Labem

Rozhovor vedený 12.11.2010 (Adéla Skálová)

Pochází ze smíšeného česko-německého manželství. Tatínek byl žid, který konvertoval ke katolicismu. Na počátku války se dostal do vězení. Respondentova matka (Němka) pak vyjádřila nesouhlas s jeho zadržením. Oba byli uvězněni v Terezíně, v Malé pevnosti, kde zahynuli. Respondent se sestrou, oba pokřtění, byli v dětských domovech. Po válce si G.S. osvojil dědeček z matčiny strany. V druhé polovině 50. let začal G.S. studovat VŠE v Praze, obor zahraniční obchod. Na škole vstoupil do KS. Kvůli kádrovému škraloupu v podobě příbuzných na západě nemohl studium dokončit. Emigroval proto do západního

Německa. Na počátku 60. let byl ve východním Německu, kde se chtěl sejit se svojí dívkou, zadržen za to, že odmítl spolupráci s StB na západě. Byl internován do pracovního tábora Bytíz, kde pracoval v uranových dolech. Po dvaceti měsících byl propuštěn. Později při práci vystudoval překladatelství a živil se jako tlumočník z němčiny. Respondent má nežidovskou manželku, dva syny, dceru a dva vnuky. Není členem ŽO.

J.U., narozena 1938 v Praze

*Rozhovory vedené: 20.10.2000 (Anna Hyndráková), 18.6.2010 (Adéla Skálová)
26.10.2010 (Adéla Skálová)*

Pochází ze smíšené česko-německé nepraktikující rodiny. Její rodiče pracovali za války pro odboj, za což byl internováni do Terezína, do Malé pevnosti. Její nežidovský otec zde zahynul. Její židovská matka prošla Osvětímí. J.U. přežila válku v různých sirotčincích, kde se k ní velmi špatně chovali, dokonce byla znásilňována. Po válce se shledala s bratrem a maminkou. Nový manžel matky ji ale bil a týral. V 50. letech byla její matka za práci v západní odboji tvrdě vězněna. J.U. se čtyřikrát vdala. Má syna a dceru. Nevstoupila do KS a o případu její matky veřejně mluvila. Ze strany režimu na ní byly vyvíjeny tlaky. V 60. letech byla donucena osidlovat pohraničí. O tom, že je židovka, se dozvěděla až v pozdějším věku a nyní se ke svým kořenům navrácí. Přihlásila se na ŽO.

M.P., narozen 1940 v Praze

Rozhovory vedené: 4. 5. 1998 (Anna Lorencová), 1.1.2011 (Adéla Skálová), 8.3. 2011 (Adéla Skálová), 15.3.2011 (Adéla Skálová)

Pochází ze smíšeného manželství, z movité, podnikatelské rodiny. Jako velmi mladý, pokřtěný míšenec nebyl deportován do koncentračních táborů. Přečkal válku s matkou doma. Otec byl deportován do Terezína, odkud se vrátil. M.P. chodil po válce na anglické gymnázium. Kvůli špatnému kádrovému posudku se nedostal na VŠ. Vyučil se ručním sazečem. Roku 1960 vstoupil na vojně do KS s vírou, že jen tak je možno režim reformovat. V 60. letech vystudoval FF UK. Využil možnosti studijních stáží v rámci reformy 60. let a cestoval na západ. Při škole si přivydělával v nakladatelství, kde poté pracoval ještě dalších 23 let. V 70. letech byl z KS vyloučen, přišel o práci. Podepsal Chartu 77 a zapojil se do disentu. Po revoluci byl rehabilitován. Má manželku-nežidovku, 2 děti a 6 vnuků. Je členem ŽO.

Příloha 2.

Okruhy témat

Po válce:

Návrat domů

Ne/shledání se s příbuznými, s přáteli

Ne/shledání se s majetkem

Poválečné pocity

Poválečná pomoc

Poválečná činnost: vzdělávání, práce

Komunismus

Víra v socialismus a komunismus

Členství v komunistické straně

50. léta 20. století: čistky

Povědomí o antisemitismu

Vystřízlivění z komunistických idejí

Tlaky režimu

60. léta 20. století: reformy

Víra v lepší časy

Výhody tohoto období

Styky se západem

Uvažoval/a jste někdy o emigraci?

Srpnová invaze 1968

Vzpomínky na 21. srpen 1968

70. léta 20. století: normalizace

Čistky

Tlaky ze strany režimu

Disent

Demokracie

Sametová revoluce

Osobní vzpomínky

Výhody demokratického systému

Rozdíl mezi komunistickou a demokratickou společností

Restituce

Odškodnění

Postoj k židovství, holocaustu

Rozdíl mezi komunismem a nacismem

Postoj k židovství v dětství, ve středním věku, ve stáří

Zájem o židovskou kulturu, instituce

Vyprávění o holocaustu: v rodině, veřejně

Vztah k Izraeli

Vztah k Němcům/ Rusům?

Antisemitismus

Setkal/a jste se s ním po válce?

Máte z něj obavy?

Běžný život

Rodina

Hobby

Zaměstnání

Vzdělání

Přátelé

Příloha 3.

Autorizační protokol

Rozhovor č.....

Židovské muzeum v Praze

Oddělení pro dějiny šoa

pořídilo zvukový záznam s panem / paní.....

Datum narození.....Bydliště.....

Rozhovor nahrál/a.....

Autorizační protokol

Souhlasím s tím, aby mé svědectví bylo uloženo jak ve zvukové, tak v písemné podobě v Židovském muzeu v Praze a stalo se tak součástí sbírky Rozhovory s pamětníky šoa. Autorská práva vlastní Židovské muzeum v Praze a autor.

Souhlasím s tím, aby mé svědectví bylo poskytováno badatelům, odborným institucím a odborné i laické veřejnosti ke studiu a dalším badatelským záměrům.

- ano
- ne
- pouze v anonymizované podobě (bez uvedení osobních údajů)
- pouze po mé smrti - jméno a kontaktní údaje osoby pověřené poskytnout příslušné informace:

.....
.....

Souhlasím s publikací rozhovoru. (V případě uveřejnění vzpomínky Židovské muzeum v Praze vždy prověřuje hodnověrnost instituce, která o uveřejnění požádá a hodnotí její záměr.)

- ano
- pouze relevantních částí.....
- ne

Při publikaci rozhovoru souhlasím s uvedením mých osobních údajů (tedy jména a příjmení) podle zákona na ochranu osobních údajů 101/2000 Sb.

- ano
- ne
- ne, přeji si svá osobní data chránit i po své smrti

Souhlasím s publikací na internetu. (V případě uveřejnění vzpomínky na internetu Židovské muzeum v Praze vždy prověřuje hodnověrnost instituce, která o uveřejnění požádá a hodnotí její záměr.)

- ano
- nesouhlasím s publikací na internetu
- souhlasím s publikací na internetu pouze v anonymizované podobě (bez uvedení jména a příjmení)
- souhlasím s publikací na internetu pouze po své smrti

Datum .....

Podpis .....